

קוֹנְטָרַס

אִישׁ וּבֵיתוֹ

יִגְלֶה מִמַּעַלֵּת הַשְּׁלוֹם-בַּיִת בֵּין אִישׁ
לְאִשְׁתּוֹ, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה מִשְׁרָה שְׂכִינָה בְּתוֹךְ
בֵּיתוֹ וּבְמָקוֹם שֶׁהַשְּׂכִינָה מְצוּיָה —
הַבְּרָכָה מְצוּיָה.

בְּנוֵי וּמֵיֶסֶד עַל-פִּי דְבָרֵי

רַבְּנֵי הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, אֹר הַגְּנוּז וְהַצָּפוֹן

בוֹצִינָא קְדִישָׁא עֲלָאָה, אֲדוֹנָנוּ, מוֹרְנוּ וְרַבְּנֵי

רַבֵּי נַחֲמָן מִבְּרֶסְלָב, זְכוּתוֹ יִגָּן עָלֵינוּ

וְעַל-פִּי דְבָרֵי תַלְמִידוֹ, מוֹרְנוּ הַגָּאוֹן

הַקְּדוֹשׁ, אֹר נִפְלָא, אֲשֶׁר כָּל רַז לֹא אָנִיס לִיה

רַבֵּי נִתָּן מִבְּרֶסְלָב, זְכוּתוֹ יִגָּן עָלֵינוּ

וּמִשְׁלַב בְּפִסְוִקֵי תוֹרָה, נְבִיאִים, כְּתוּבִים וּמֵאַמְרֵי

חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים מִגְּמָרָא וּמִדְרָשִׁים וְזֶהר הַקְּדוֹשׁ

הוֹבָא לְדָפוּס עַל-יְדֵי

חֲסִידֵי בְּרֶסְלָב

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר: כָּל זוג צָרִיךְ לְמַסֵּךְ אֶת נַפְשׁוֹ
שְׂיֵהָיָה לוֹ שְׁלוֹם-בַּיִת, כִּי בְּפִרוּשׁ גְּלָה לָנוּ רַבֵּנוּ ז"ל
(שִׁיחֹת-הַר"ן, סִימָן רסג), שֶׁהַסֵּמ"ךְ-מ"ם עוֹשֶׂה כָּל
מִינֵי פְעֻלוֹת שְׂבָעוֹלָם לְשֹׁבֵר אֶת בְּתֵי יִשְׂרָאֵל, כְּדֵי
לְהַכְשִׁילָם. וְלָכֵן צָרִיכִים מְאֹד מְאֹד לְשָׁמֵר עַל
שְׁלוֹם-בַּיִת, שְׂבֻזָּה תְלוּזָה כָּל הַבְּרָכָה בַּבַּיִת.
(אֲמַרֵי-מוֹהֲרָא"ש, חֵלֶק ב', סִימָן תתקלז)

קוֹנְטָרַס

אִישׁ וּבֵיתוֹ

א.

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! רַבְּנוּ ז"ל אוֹמֵר (לְקוּטֵי-
מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן רסה), שֶׁהַנְּשָׁמוֹת — "אִישׁ
וּבֵיתוֹ" לְמַעַלָּה בַּשָּׁמַיִם הֵם נְשָׂמָה אַחַת,
וּכְשִׁיּוֹרְדִים אֶל זֶה הָעוֹלָם מִתְפַּצְּלִים, הַזְכָּר יוֹרֵד
עַל-יָדֵי זוּג הוֹרִים אֶחָד, וְהַנְּקֵבָה יוֹרֵדֶת עַל-יָדֵי זוּג
הוֹרִים אַחֵר, וּכְדֵי לְחַבֵּר אֶת שְׁתֵּי הַנְּשָׁמוֹת יַחַד,
כְּמוֹ שֶׁהָיוּ בַּשָּׁמַיִם — זֶה לוֹקַח הַרְבֵּה זְמַן, עַד
שֶׁחֲכָמֵינוּ הִקְדוּשִׁים אוֹמְרִים (עֵינן סוּטָה ב:): קִשָּׁה
זוּגוֹ שֶׁל אָדָם פְּקָרִיעַת יָם סוּף. בַּשְּׁעַת קָרִיעַת יָם
סוּף הָיָה קְטָרוּג גָּדוֹל בַּשָּׁמַיִם: הִלְלוּ עוֹבְדֵי עֲבוּדָה
זָרָה, וְהִלְלוּ עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה, וּמִשָּׁה רַבְּנוּ הָיָה
צָרִיךְ לְהַמְתִּיק אֶת הַקְטָרוּג הַזֶּה, לְהִרְאוֹת שְׁעַם
יִשְׂרָאֵל הֵם אָמָה אַחֲרָת, עִם יִשְׂרָאֵל עִם מִיָּחָד לֹא

כמצרים, עם ישראל לא שנו שמים, לא שנו לבושם, לא שנו לשונם, והוא פועל שיקרע הים סוף. ולמה באמת כל-כך קשה למצא זה את זה, אם שניהם היו למעלה נשמה אחת, למה כל-כך קשה לזוגם יחד, הלא היו צריכים להמשך זה לזה תכף-ומיד, ולמה צריך להיות זוגם קשה כקריעת ים סוף? אלא מסביר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן פז): כשאדם חוטא, בר מינן, הוא מרחק מעצמו את זוגו, וקשה לו מאד מאד למצא בת זוגו, ואף שכבר מוצאה — היא פנגדו, וכל אשר הוא אומר, היא אומרת הפוך, ולהפך — כל אשר היא אומרת, הוא מביע דעה שונה. ואפלו כשמצאו זה את זה, אף-על-פי-כן יש מריבות בבית, ואין יודעים על מה ולמה? אין זאת אלא מחטאים ועוונות שאדם חטא. עם כל זאת כתוב בתקוני זהר (תקון יד), שאם אדם חוזר בתשובה, מקבל חזרה את אשתו, וכן נעשה שלום בתוך הבית. כי באמת אומרים חכמינו הקדושים (סוטה יז.): איש ואשה זכו — שכניה ביניהם; אצל האיש יש י', ואצל האשה יש ה', וביתו: י"ה — שם של הקדוש-ברוך-הוא. ואם בני הזוג יודעים את האחריות שמנחת עליהם, אשר הם נשמה אחת

מהקדוש-ברוך-הוא, והיו בשמים אחד, ומה שנתפצלו, זה היה רק בעולם הגשמי והחמרי, והיה להם קשה למצא זה את זה, אבל ברגע שמצאו זה את זה, הרי נעשו אח"ד, שזה בגימטריה אהב"ה, ומאחדים באחדותו יתברך, ברגע שהאיש או האשה יודעים, שהכל ממנו יתברך, ואם הקדוש-ברוך-הוא זוג אותנו יחד, סימן שאנו זוג מן השמים, אז אין מריבות בינינו. ובדאי ישנם דעות שונות, כי האיש חסד והאשה גבורה, או להפך — האיש גבורה והאשה חסד, ואומר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן פ'): מה נקרא שלום? כשמתאחדים שני הפכים יחד, כשחסד וגבורה מתאחדים יחד, מזה נעשה דעת, אבל אם שניהם אוחזים יחד בדעה אחת, אין זה נקרא שלום. ובאמת מי שפקח יודע, שאנו שנינו — "איש וביתו" זוג מן השמים, ונשלחנו לזה העולם לתכלית אחת — לקיים רצון הקדוש-ברוך-הוא, להוליד בנים ובנות, כי "לא תהו בראה לשבת יצרה" (ישעיה מה, יח), הקדוש-ברוך-הוא רוצה שהעולם יהיה מלא עם נשמות קדושות שיכירוהו.

ולכן על "איש וביתו" מנחת אחריות גדולה
 לחיות יחד בשלום ובאהבה, ובזה הם מגלים,
 שהשכינה בתוך הבית, כי חיים ביחד באחווה
 ורעות ובהבנה הדדית, ובמקום שהשכינה נמצאת
 — שם הברכה מצויה. ולכן אומרים חכמינו
 הקדושים (ירושלמי ברכות ט'): אי אפשר לאיש בלא
 אשה ואי אפשר לאשה בלא איש, ואי אפשר
 לשניהם בלא שכינה. צריכים לראות שהבית יהיה
 משכן השכינה. כשמרגישים שהקדוש-ברוך-הוא
 נמצא בתוך הבית, אין עוד ברכה יותר גדולה מזו.
 כשאדם יודע שמלך מלכי המלכים הקדוש-ברוך-
 הוא נמצא בתוך הבית, אז מתנהג בדרך ארץ,
 והיא מתנהגת בדרך ארץ, ושניהם אוהבים זה את
 זה ומקבלים את השכינה בסבר פנים יפות,
 ומדברים זה לזה יפה, ומכבדים זה את זה,
 והקדוש-ברוך-הוא עוזר שמזווג כזה יוצאים
 ילדים, והם מחקים את ההורים, ואם ההורים
 מכבדים זה את זה, אילו ילדים מצלחים יוצאים
 מהם! ואומרים חכמינו הקדושים (ספ"ה נו'): שותא
 דינוקא בשוקא או דאבוה או דאמיה; מה
 שהתינוק מדבר, שומע את זאת — או מהאב או
 מהאם. ולכן זוג שהתחתנו וגרים יחד, אם אינם

רוצים שיתפרסמו מעשיהם והנהגותיהם ודרכיהם ברבים, ישמרו מאד מאד על ילדיהם, כי הילדים אף הקטנים ביותר יגלו את הכל. ילדים ברי דעת הם ומבינים כל דבר. ואל תאמרו: הם קטנים ואינם קולטים, לא ולא! יש להם שכל, אך איננו מפתח דיו, וכשיגדלו — שכלם יתפתח גם-כן, ואז יבינו וישכילו מה שראו ושמעו בקטנותם. וכן עתה הפעוט מגלה לחוץ מה שראה בבית. ולכן אחריות גדולה מנחת על "איש וביתו" איך להתנהג בדרך ארץ, כי הילדים קונים את מדות הוריהם, ולא יועיל דבר, מה ששהורים עושים, וכפי שמתנהגים הם — כן יתנהגו הילדים. ולכן "איש וביתו" צריכים להקפיד שתהא הנהגתם על-פי התורה, תמיד יכבדו זה את זה, אשר זהו רצונו יתברך. ולכן איש ואשה יש ביניהם י"ה שהוא המח — שם המחין, אבא ואמא, אבל אם מאבדים את הדעת והשכל — באים לידי פעם, כמאמרם ז"ל (ספרי מטות מח): בא לכלל פעם — בא לכלל טעות; הנה כשמתכעסים זה על זה, פורחת הי' מהאיש והה' מהאשה, ונעשה אש ואש, עד ששורפים זה את זה ומגיעים לפרודים. והמציאות המרה טופחת על פנינו, שבתים רבים

מתפרדים על לא דבר. בוערת אש, וממה? אלא די בגפרור קטן אחד להבעיר קש קט, אשר מסיחים ממנו את הדעת, ולא אורך זמן רב, וכל הבית בוער בלהבות. כמו־כן קורה בבתים, כשאין שמים לב לנעשה סביב, אזי עקב דבר פשוט, בעטיו של ופוח קטנטן, נעשה רגז רב בין האיש לאשה ממש כילדים קטנים, ואם לא משלימים תכף־ומיד, הרי זה פדגמת הגפרור שהצית קש אחד קטן, ואם אין מכבים אותו על אתר — מכלה הכל. רב רבן של אי ההבנות בא מדברים פשוטים, דברי הבל וריק: "אמא שלך אמרה לי כך, אביו דבר כך" וכו', ואם אינם חכמים ופקחים דים, אזי אינם מחליטים תכף־ומיד שלא לערב את ההורים בחייהם, ואינם מקבלים על עצמם: הבה נשלים, ומה בכך אם היא דברה כך או לא התיחסה וכו', ואזי ממלה קטנה נעשה דבור גדול, עד שהלהבה לאש יצאה, ועולה כל הבית בלהבות.

ולכן צריכים לזכור, שאם הקדוש־ברוך־הוא סבב שיתחננו יחד "איש וביתו" דיקא הזוג הזה, סימן שהיו נשמה אחת בשמים, והם צריכים

להיות נשמה אחת בארץ. אם מקבלים את הדברים הללו — אין עוד חיים יותר פנים מזה. כי באמת רבנו ז"ל אומר (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן כב): הגיהנום והגן-עדן נמצאים בזה העולם, נשאלת השאלה: היכן הגן-עדן והיכן הגיהנום? ! אלא הם נמצאים בתוך הבית, אם אדם זוכה מקבל את הדעת הזו ששניהם — האיש והאשה, היו נשמה אחת בשמים, ועכשו משזכו למצא זה את זה ונשאו, יודעים שצריכים להסתדר ביניהם, ולחיות בשלום ובאהבה, ולעזר זה לזה, אזי הם חיים בגן-עדן כמו אדם וחוה. וזה מה שכתוב (בראשית ב, כד): "על-כן יעזב איש את אביו ואת אמו דבק באשתו והיו לבשר אחד". איזה בית יפה זה? ! שהאיש והאשה גרים ביחד באהבה והבנה הדדית, מדברים זה לזה בדרך ארץ, מכבדים את ההורים של שני הצדדים, הבעל צריך לכבד את הורי האשה, סוף כל סוף זה חמיה וחתמה, אף שיש לה טענות עליהם, רמו אותה, גנבו ממך וכדומה, עם כל זאת נתנו לה מתנה את בתם — אזי תכבדם, וכן האשה צריכה לכבד את חמיה וחתמה, ולא יהיו לה טענות עליהם וכו', עליה לזכר שכלה וחתמה אף פעם לא ישתוו, אבל לא

תאמר את זאת לבעלה. כי מזה יוצא אחר כך אש ושורף את כל הבית, על-ידי מלה אחת קטנה שדברה על חמותה, כבר גורמת לחרבון, ונעשה גיהנום בבית, מגרשים את אחד מהבית, כמו שכתוב (בראשית ג, כד): "ואת להט החרב המתהפכת" וגו', הינו גרשו את אדם הראשון מהגן-עדן, ושמו להט החרב המתהפכת, שזה סובב גם על בר ישראל, אם אינו זוכה מגרשים אותו מהשמחה והאהבה והשלום-בית שהוא הגן-עדן בביתו, עד שאינו מרגיש את הנעם שהיה בבית לאחר החתונה. וזה קורה אצל כל אחד מאתנו, כי לצערנו הרב, נתקיים (תהלים קו, לה): "ויתערבו בגוים וילמדו מעשיהם", רואים מעשה הגוים, כל מיני שקוץ, תעוב, זהים שנעשה כיום, ובמקום ש"איש וביתו" ינהגו על-פי התורה, על-פי השלחן ערוך, רוצים לחקות את מעשי הגוים, שהם נדמים כבהמות. עד שחכמינו הקדושים אומרים (יבמות סא.): אתם קרויים אדם ולא אמות העולם קרויים אדם, שבשר חמורים בשרם, חיים כחיות השדה בלי בושה כלל, וממילא שם יש גרושין, שם יש גיהנום, לא טעמו טעם של גן-עדן, לא טעמו קדשה וטהרה, עד

שְׁבָאִים לְגֵרוּשֵׁין. וְאִם לֹא מִתְגַּרְשִׁים, אֲזִי רַבִּים
 בִּינֵיהֶם הַשָּׁפֵם וְהַעֲרֵב, וְהִילָדִים סוּבְלִים מְזֵה מְאֹד,
 כִּי הַבַּיִת נַעֲשֶׂה הַפּוּךְ וּמְבֻלָּבֵל, וְהִילָדִים נִבְהָלִים
 וְנִחְרָדִים, וְיוֹצְאִים בְּלִתֵּי בְרִיאִים בְּנַפְשָׁם וּבְרוּחָם,
 כִּי רוֹאִים שֶׁהָאֵב מְקַלֵּל אֶת הָאֵם, וְהָאֵם מְקַלֵּלַת אֶת
 הָאֵב, רַחֲמָנָא לְצַלָן, עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה כָּל הַבַּיִת גִּיהֵנוּם.

וְלִכֵּן מֵאַחַר שֶׁהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא זָכָה אֶתְכֶם
 לְהִתְחַתֵּן יַחַד "אִישׁ וּבֵיתוֹ", תִּדְעוּ לָכֵם, שִׁישׁ
 עֲלֵיכֶם אַחֲרֵיכֶם גְּדוּלָה מְאֹד, וְעֲלֵיכֶם לְרֹאוֹת
 שֶׁבְּבֵיתְכֶם יִהְיֶה מִשְׁכַּן הַשְּׂכִינָה, שִׁישְׁכֵן שָׁם
 הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וַיִּדְבְּרוּ תָמִיד רַק מִהַקְדוּשׁ-
 בְּרוּךְ-הוּא, אִם קוֹרֶה מֵהַשְּׂקוּרָה אָסוּר לְהִתְרַגֵּז,
 יִשָּׁנֵם לְפַעֲמִים הַפְּסִידִים בַּבַּיִת, אִין לְהִתְפַּעֵס, אֶלֶּא
 לוֹמַר (בְּרִכוֹת ס.): כָּל מֵאֵן דְּעָבִיד רַחֲמָנָא לְטַב עָבִיד,
 כְּשֶׁהָאִשָּׁה שׁוֹבֶרֶת מִשְׁהוּ — לֹא לְהִתְרַגֵּז עָלֶיהָ,
 כְּשֶׁהַבַּעַל פֹּטֵר מִהַעֲבוּדָה, וְנוֹתֵר מִחֶסֶר פְּרִנְסָה,
 אָסוּר לְהִתְנַפֵּל עָלָיו, אֶלֶּא לוֹמַר גַּם זֹו לְטוֹבָה,
 הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא גְּדוּל, עֲזָרְנוּ עַד כֹּה וַיִּמְשִׁיךְ
 לְעֶזֶר לָנוּ. וְאִם חַיִּים בְּצוּרָה כְּזוֹ, שִׁישְׁנָה עֲזָרָה
 הַדְּדִית, אִין עוֹרְכִים בְּקִרְתָּה זֶה עַל זֶה, מְדַבְּרִים
 בְּנִחַת, אִין קוֹרְאִים בְּכָל מִינֵי שִׁמוֹת וְכַנּוּיִים, חַס

ושלום, זה לזה, אין עוד גן יפה מזה, שחיים ביחד
 באהבה ובאחדות ובהבנה הדדית, והילדים
 הגדלים בבית זה גדלים פקחים, בעלי בטחון
 עצמי, וכשהם יתחתנו, יקחו דגמא מהאב והאם
 וינהגו כמותם, לא-כן כשאין נוהגים כן, אזי הבית
 מהפך ומבלבל, ישנן צעקות ומריבות, והילדים
 אחר-כך גם-כן מקימים בית כזה. וכמאמר
 הפתגם: התפוח אינו נופל רחוק מהעץ. ולכן אנו
 עדים לבתים רבים כל-כך הקורסים ונשברים.
 ואסור להאשים אותה או היא אותו, ולומר: הוא
 אשם, או היא גרמה לדבר, לא ולא! כי במריבות
 ישנם שני צדדים, ואי אפשר לריב לבד. ולכן
 הפקח — אף כשמלבינים פניו ומשפילים אותו,
 מתפרצים עליו ומבזים מעשיו, הוא שותק.
 וכמאמרם ז"ל (קדושין עא:): כי מינצו בי תרי בהדי
 הדדי, חזו הי מניהו דקדים ושתיק, הוא מיחס
 טפי; מי ששותק ואינו משיב למחרפו, הוא יותר
 מיחס. ובפרט "איש וביתו" צריכים לזכר תמיד,
 שבכל יום ויום משתנים סדרי בראשית, ואין יום
 דומה לחברו ואין שעה דומה לחברתה, אדם
 נמצא תמיד במצב רוח אחר, הנה צוחק והוא
 מישב, והנה מסכן בוכה וממרמר, וכן אשתו —

הנה היא צוחקת, והנה היא מבלבלת, ולכן צריכים לידע תמיד באיזה מצב אנו נמצאים, ואם נדע שעלינו לדון את כלם לכף זכות, כל הבית יהיה גן-עדן, ואם לאו — נביא את הגיהנום לתוף הבית. ולכן אם גלה לנו רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן רפב), שאדם צריך לדון את חברו לכף זכות, ועל-ידי-זה כבר אינו אותו אדם, הוא אדם אחר לגמרי, שלא היה קדם לכן, ואם הוא אמר את זאת על סתם חבר, שצריכים לדון את כל יהודי לכף זכות, אזי מי עוד החבר הכי טוב בעולם כמו הבעל?! מי עוד החברה הטובה ביותר כמו האשה?! ולכן בבית צריכים לדון זה את זה לכף זכות, ואז יהיה הבית משפן השכינה, ובבית כזה לא חסר דבר, ואפלו שהם עניים, אבל ברגע שיש שלום — זוהי העשירות הכי גדולה. ולהפך — כשיש לאדם מליונים, ואיננו חסר דבר, אבל אם אין לו שלום-בית, מסכן, אין לו כלום! ומה יעשה עם המליונים שלו?! הלא הוא שבור ורצוץ, כי אינו מדבר עם אשתו וילדיו, וזה נקרא עני הכי גדול, אם אינו יכול לגור בשלום, אשר ממילא יש חלוקי דעות בינו לבין אשתו, ומה שזה עשירותו?! ולכן העקר שיהיה שלום בבית, ויחיו

כְּדַגְמַת גֵּן-עֵדֶן, יוֹתְרוֹ זֶה לָזֶה, הָאִשָּׁה תִקְפִּיד עַל
 הַמְצוֹת הַשֵּׁיכוֹת אֵלֶיהָ: טְהוֹרַת הַמְשַׁפְּחָה, הַדְּלֻקַּת
 גְּרוֹת, כְּסוּי רֹאשׁ, בְּגָדִים צְנוּעִים, הַבְּעַל יֵלֵךְ לְבֵית-
 הַכְּנֻסֶת, יִתֵּן צְדָקָה, יִגְמַל חֲסָדִים, יִקְבַּע עֵתִים
 לַתּוֹרָה, יִקְיִם אֶת הַמְצוֹת בְּשִׂמְחָה, יַחַנּוּךְ אֶת
 הַיְלָדִים בְּחֻנוּךְ כָּשֶׁר, זֶהוּ בֵּית מְצֻלָּח! אֲשֶׁרִי אָדָם
 הַחַי בְּצוּרָה כְּזוֹ, וּלְבֵית זֶה יֵשׁ קִיּוּם, וּבָתִּים כְּאֵלוֹ
 הָיוּ לְעַם יִשְׂרָאֵל מֵאֲזֻ שֶׁקִּבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה עַד הַיּוֹם
 הַזֶּה, וְכִךְ עִם יִשְׂרָאֵל חַי וְקַיִם, בְּצִנִּיעוֹת גְּדוּלָּה
 וּבְאַחֲוָה וְרַעוּת. וּבּוֹדָאי לֹא חֲסָרִים בָּתִּים
 הַנְּשֻׁבְרִים, בַּר מִיָּנֵן, אֲךָ הַכֹּל בָּא מִפְּנֵי שְׂרוּצִים
 לְחֻקוֹת אֶת הַגּוֹיִים, מִזֶּה נוֹבְעִים כָּל-כֶּף הַרְבֵּה
 גְּרוּשִׁין, מִזֶּה בָּאוֹת כָּל-כֶּף הַרְבֵּה בְּעִיּוֹת בְּבֵית,
 וּבְמִקּוֹם שֶׁהַיְלָדִים יִקְבְּלוּ חֵם וְאַהֲבָה מִהַהוֹרִים,
 מְקַבְּלִים הַשְּׁפָלוֹת וּבְזִיוּנוֹת, כִּי הַהוֹרִים לָקְחוּ אֶת
 דְּרֹךְ חַיֵּיהֶם מִדְּרֹכֵי הַגּוֹיִים. לֹא-כֵן עִם יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר
 כֵּן מִחֲזִיקִים מֵעַמָּד, וַיֵּשׁ לָהֶם בָּתִּים לְתַפְאַרְת, הַכֹּל
 מִחֻמַּת שְׁשֻׁמְרוֹ עַל צְבִיוֹנָם הַתּוֹרָנִי יְהוּדִיתִי. וְלִכֵּן
 אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (יִלְקוּט בְּלַק תְּשַׁעָּא): בְּשַׁעָּה
 שֶׁיִּרְדוּ לְמִצְרַיִם הָיוּ צְנוּעִים, כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּתוֹךְ
 אֶהְלוּ, לֹא רְאוּבֵן מִבֵּית בְּאֶשְׁתּוֹ שֶׁל שְׂמַעוֹן, וְלֹא
 שְׂמַעוֹן בְּאֶשְׁתּוֹ שֶׁל רְאוּבֵן, אֶלָּא כָּל אֶחָד וְאֶחָד

בְּאֶהְלוּ צָנוּעַ, וְאֶפְלוּ כְּשֶׁהָיוּ שׁוֹשִׁים רַבּוֹא בַּמִּדְבָּר,
 כִּן הָיוּ צָנוּעִים, אֵף אֶחָד לֹא דִבֵּר עַל בַּיִת אַחֵר,
 וּמִכֹּל שֶׁכֵּן שָׁלֹא דִבְרוּ עִם אֲנָשִׁים זָרִים, שָׁזוּ מֵעֲלַת
 עִם יִשְׂרָאֵל שְׂמֵק פִּידִים עַל אֶסוּר יַחּוּד. וְאִם נִבְנְהָ
 בַּיִת בְּצוּרָה כָּזוֹ, אֲזִי יִהְיֶה מִשְׁכָּן לְשֹׁכְנָהּ, וּבְסִיסוֹ
 חֹזֵק וּבְטוּחַ, וַיַּעֲמֵד עַל עֲמֻדוֹ לְבִנְיָן עַד־עַד.

ב.

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! רַבְּנוּ ז"ל אוֹמֵר (שיחות-
 הַר"ן, סימן רסג), שֶׁהַסֵּמ"ך-מ"ם עוֹשֶׂה כָּל מִינֵי
 פְּעֻלוֹת שְׂבָעוּלָם לַעֲשׂוֹת פְּרוּדִים בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ,
 כִּי הוּא מְפַחֵד מְאֹד כְּשֵׁי שְׁלוֹם-בַּיִת. כִּי הִנֵּה
 אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (סוֹטָה יז.): אִישׁ וְאִשָּׁה זָכוּ
 — שְׂכִינָה בֵּינֵיהֶם, לֹא זָכוּ — אִשׁ אוֹכֵלֶתָן. וְלָכֵן
 אָנוּ רוֹאִים לְצַעֲרֵנוּ הַרֵב, שֶׁבְּרֵב בְּתֵי יִשְׂרָאֵל יִשְׁנָן
 פֶּה וְשֵׁם אֵי הַבָּנוֹת, עַד שֶׁמִּגִּיעִים אֵף לְדַאֲבוּנֵנוּ,
 לִידֵי שְׁבִירַת בְּתִים, וְהַשְׁלוֹם-בַּיִת נֶעְדָּר. עַל־כֵּן
 הַעֲקָר לַעֲשׂוֹת כָּל מִינֵי פְּעֻלוֹת שְׂבָעוּלָם בְּעִבּוּר
 הַשְׁלוֹם. וְאוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (אָבוֹת דְּרַבִּי נֶתָן

(כח): כָּל הַמְּשִׁים שְׁלוֹם בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, מֵעֵלָה עָלָיו
 הַכָּתוּב כָּאֵלּוּ מְשִׁים שְׁלוֹם בְּיִשְׂרָאֵל עַל כָּל אֶחָד
 וְאֶחָד; אֵיזָה חֵן וְיָפִי שֶׁל בֵּית יְהוּדִי, שֵׁ"אִישׁ
 וּבֵיתוֹ" גָּרִים בְּצוֹתָא בְּאַהֲבָה וּבְהִבְנָה הַדְּדִית, שָׂאוּ
 הַיְלָדִים גְּדֻלִים בְּרִיאִים בְּנִפְשָׁם וּבְשִׁכְלָם; כִּי כְּשֵׁי
 אֲוִירַת שְׁלוֹם בַּבַּיִת, נִבְנָה הַבְּטָחוֹן הָעֲצָמִי שֶׁל
 הַיְלָדִים. כְּשֶׁהָאָב מִתְעַנֵּין בְּכָל לַיְלָה מַה לָּמַד הַבֵּן
 אוֹ הַבַּת, וּמִכָּל שֵׁכֶן כְּשֶׁשׁוֹאֲלוֹ אֵיזוֹ שְׂאֵלָה, וְנוֹתֵן
 לוֹ מַחֲמָאָה, וְכֵן הָאֵם שׁוֹאֲלַת אֶת הַיְלָדִים אֵיךְ הָיָה
 בְּמִקְוֹמוֹת לַמּוֹדִיָּהִם, וּמִשְׁבַּחַת וּמִגְבִּיָּהָ אוֹתָם עַל
 כָּל דָּבָר פְּעוּט שְׁעוֹשִׂים וְכוּ', אֵינְכֶם יְכוֹלִים לְתַאֵר
 וּלְשַׁעַר מַה גּוֹרֵם לַיֶּלֶד הַשֹּׁבֵחַ הַקָּטָן שֶׁשִּׁבְּחוּ אוֹתוֹ,
 מְלָה טוֹבָה שֶׁנִּתְּנוּ לוֹ. וְכֵן לָתֵת לַיְלָדִים לְפָרוֹק
 טַעֲנוּתֵיהֶם, לָתֵת לָהֶם אֵזֶן קְשׁוּבָת, זֶהוּ חֵלֶק מִבְּנֵי
 הַבַּיִת, זֶהוּ חֵלֶק מִבַּיִת שֶׁבוּ שְׂרוּיָה הַשְּׂכִינָה, וְכֵן
 תִּזְכּוּ לַיְלָדִים טוֹבִים, מִמְּשִׁמְעִים, הַגְּדֻלִים עִם
 בְּטָחוֹן עֲצָמִי. אֲבָל בּוֹ בְּרָגַע שֶׁהֵבֵן אוֹ הַבַּת שָׁבִים
 מִהַתְלַמוֹד תּוֹרָה וּמִבַּיִת־הַסֶּפֶר, וּכְדֻרְכָם שֶׁל יְלָדִים,
 שֶׁזְּקוּקִים לְתִשׁוּמַת לֵב וְכוּ', וּבָאִים וּמְשַׁלְּכִים אֶת
 הַתֵּיק עַל הָאָרֶץ וְכוּ', וּבְמִקּוֹם לְבִקְשָׁם בְּנַחַת
 שֶׁיִּנְיָחוּ אֶת הַתֵּיק בְּמִקּוֹם, מִתְחִילִים לְצַעֵק וּלְכַעַס
 עֲלֵיהֶם וּלְהַשְׁפִּילָם וְכוּ', וּמִכָּל שֵׁכֶן כְּשֶׁהֵם עֲדִים

למריבות בין ההורים, זה מכניס בהם תרדות גדולות. לכן "איש וביתו" צריכים לחיות יחד בהבנה הדדית, להסביר זה לזה לא בפני הילדים, הכי צד להגיע לעמק השנה ולהדברות. ואף שנולדות אילו אי הבנות, צריך להזהר לישובן, שלא בנוכחות הילדים, כי אינכם מתארים כלל, איזו צלקת זה עושה בלבם.

ולכן היו פקחים, והזהרו שביתכם לא ישבר על-ידי הסמ"ך-מ"ם. ואומר רבנו ז"ל (שיחות-הר"ן, סימן רסד), שאדם צריך לכבד וליקר את אשתו, כי כמה הנשים סובלות צער ויסורים מילדיהם: צער העבור והלידה והגדול; ולכן ראוי לרחם עליהן וליקרן ולכבדן. וכן אומרים חכמינו הקדושים (בבא מציעא נט): אוקירו לנשיכו, כי היכי דתתעתרו; ואומר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן סט), שכל העשירות של האדם באה רק בזכות אשתו. ולכן צריך להזהר מאד על שמירת השלום-בית. והנה רואים לא פעם, שהשלום-בית נהרס בעבור דברים פשוטים, שאין מותרים זה לזה, ומי סובל אחר-כך? הילדים. אומרים חכמינו הקדושים (בראשית רבה, פרשה סח, סימן ד') על הפסוק (תהלים סח,

ז: "אלקים מושיב יחידים בִּיתָה, מוֹצִיא אֲסִירִים בַּכּוֹשְׁרוֹת", מהו בַּכּוֹשְׁרוֹת? בְּכִי וְשִׁירוֹת, מֵאֵן דְּבָעֵי אֹמֵר שִׁירָה, וּמֵאֵן דְּלֹא בָּעֵי — בּוֹכָה. כְּשֶׁאָדָם רִוָק, או כְּשֶׁאִשָּׁה רִוָקָה, הֵם כְּבֵבִית-סֵהָר, מְבַדְּדִים מֵהָעוֹלָם, וּמְרִים לָהֶם חֲיִיהֶם מְאֹד, וְאֵינָם מוֹצֵאִים מְקוֹמָם, הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְרַחֵם עֲלֵיהֶם וּמוֹצֵאִים זֶה אֶת זֶה. אֵיזוֹ שְׂמֻחָה הִיא זֶה! מוֹצִיא אֲסִירִים בַּכּוֹשְׁרוֹת, קֹדֶם הָיָה אֱלֹקִים מוֹשִׁיב יחידים בִּיתָה, הַרְוֵק וְהַרְוָקָה יֵשְׁבוּ בּוֹדְדִים, מְתֵי כְּבָר יִזְכּוּ לְבָנוֹת בֵּית? ! מְתֵי יִמְצְאוּ אֶת בֵּן או בַּת זִוְגָם, וְהִנֵּה חוֹמֵל עֲלֵיהֶם הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא וּמוֹצֵאֵם מִבֵּית הָאֲסוּרִים וּמְחַתְּנָם. וּמֵהוּ בַּכּוֹשְׁרוֹת? אֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים: נוֹטְרִיקוֹן — בְּכִי וְשִׁירוֹת. מִי שְׂרוּצָה — אֹמֵר שִׁירָה, וּמִי שְׂאִינוּ רוּצָה — בּוֹכָה. הֵינּוּ קֹדֶם שְׂמֻחַתְּנִים סוּבָלִים סְבָל גָּדוֹל מְאֹד, כִּי אֵין לָהֶם עוֹד צַעַר כְּצַעְרוֹ שֶׁל רִוָק, וּבְכִפְרֻט כְּשֶׁנִּכְשַׁל בְּעִבְרוֹת חֲמוּרוֹת, רַחֲמָנָא לְצַלָּן. וְלָכֵן אֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (יְבָמוֹת סב:): כָּל יְהוּדֵי שְׂאִין לוֹ אִשָּׁה, שְׂרוּי בְּלֹא שְׂמֻחָה, בְּלֹא תוֹרָה, בְּלֹא בְרָכָה, בְּלֹא שְׁלוֹם, בְּלֹא טוֹבָה וְכוּ', חָסֵר לוֹ הַכֹּל. וְהִנֵּה סוּף סוּף רַחֲמֵיו יִתְבָּרֵךְ נִכְמְרוּ עָלָיו, וּמְצָא אֶת בַּת זִוְגוֹ. הֲלֹא עֲלֵיהֶם לֵהִיּוֹת מֵאֲשֵׁרִים בִּיּוֹתָר.

ולהזהר ממריבות וקטטות. ומה אנו רואים? יש
 אחד שבוכה: גפּלתי בפּח, הָיָה רָאוּי לִי לְקַבֵּל
 שְׂדוּף טוֹב יוֹתֵר. וְכֵן הִיא בּוֹכָה: הָיָה עָלַי לְמַצֵּא
 מִיֶּשֶׁהוּ מֵתָאִים יוֹתֵר בְּעִבּוּרֵי. וְיֵשׁ אֶחָד שֶׁשָּׂר
 שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת, נוֹתֵן תּוֹדָה וְהוֹדָאָה לְהֵשֶׁם עַל
 הַמַּתָּנָה שֶׁנָּתַנּוּ. וְזֶהוּ: מֵאֵן דְּבָעֵי — שֶׁר וּמוֹדָה
 לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ; יֵשׁ לְבָנֵי הַזּוּג שֶׁכָּל וּמְבִינִים, שֶׁהֵנָּה
 חָמַל עֲלֵיהֶם הַקָּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְהוֹצִיאָם
 מֵהַבְּדִידוֹת, וְחָתַן אוֹתָם, אִיזוֹ תּוֹדָה עֲלֵיהֶם לְתַת
 לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ. וְאִינָם מְסַתְּכָלִים עַל שׁוֹם חֶסֶד, כִּי
 יֵשׁ אֶהְבָּה בֵּינֵיהֶם, וְכָל חֶסֶד בְּעֵינֵיהֶם נִחְשָׁב
 כְּמַעֲלָה. זֶהוּ אִישׁ פִּקֵּחַ, זוֹ אִשָּׁה חֲכָמָה. אָבֵל מֵאֵן
 דְּלֹא בָעֵי — מִי שֶׁאִינוֹ רוֹצֶה — בּוֹכָה וּמֵתְלוֹנֵן:
 לֹא טוֹב לִי, מָר לִי, וְהַמְרִיבוֹת שְׂרוּיוֹת בֵּינוֹ לְאִשְׁתּוֹ.
 וְלָכֵן אִם רוֹאִים בְּנֵי זוּג הַמְתְּקוֹטְטִים בֵּינֵיהֶם, אֵין
 זֶה אֶלָּא מִחֶסֶד הַדַּעַת וְהַשְׂכָּל. וּמֵהוּ הַשְׂכָּל?
 "אַתָּה הָרֵאתָ לְדַעַת, כִּי הָיָה" הוּא אֱלֹקִים אֵין עוֹד
 מְלַבְּדוֹ" (דְּבָרִים ד, לה); עָלֵינוּ לְהַחֲדִיר בָּנוּ אֶת הַדַּעַת
 הַזֹּאת, שֶׁהַקָּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְנַהֵיג אֶת עוֹלָמוֹ בְּחֶסֶד
 וּבְרַחֲמִים, בְּצַדִּיק וּבְמִשְׁפָּט, וְהַכֹּל בְּהַשְׁגָּחַה פְּרָטִית,
 וְכָךְ צְרִיכִים לְבָנוֹת בֵּית. וְאִם מִשְׁהוּ חֶסֶד לִי, וְנִדְמָה
 לִי — זוֹ לֹא הָאִשָּׁה שְׂרָצִיתִי, הֵלֵא אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ

הקדושים (סוטה ב.): אין מזווגים לו לאדם אשה, אלא לפי מעשיו. וכן אומרים (יבמות סג.): זכה — עוזרתו, לא זכה — כנגדו. אם אדם זוכה ושב בתשובה שלמה להקדוש-ברוך-הוא, מתפלל לפניו יתברך במנין בכל יום ויום השלש תפלות: שחרית, מנחה, ערבית, קובע עתים לתורה, מקיים מצוות בשמחה, אזי אשתו מתבטלת אליו, היא מציינת לו, עושה רצונו בשמחה. כמאמר ז"ל (תנא דבי אליהו רבה ט'): איזוהי אשה כשרה? כל שעושה רצון בעלה. אבל אם אדם אינו זוכה, ומסכן, כל היום מבקש זמנו בהבל וריק, אינו עובד, אינו לומד, אינו מתפלל, אינו נזהר לילך להתפלל השלש תפלות במנין, אינו קובע עתים לתורה, מזלזל במצוות, רחמנא לצלן, וכן אינו עוסק בפרנסה, אזי מקבל עלבונות ובזיונות מאשתו. ואומרים חכמינו הקדושים (שם) על הפסוק: "מוציא אסירים בכושרות", שמוציאם מבתיהם בעל פרחם ומזוגם, ואם אינם זוכים — בוכים, ואם זוכים — משוררים.

הלא כשבני זוג התחתנו, עליהם לידע שזהו זה! הקדוש-ברוך-הוא זוג אתכם ביחד — אתם

נשמה אחת, ולא יועיל מאומה! כמו שאומר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן רסה), שהנשמה של האיש והאשה למעלה בשמים היא נשמה אחת, וכשיורדים לזה העולם — מתפצלים. חלק נשמה יורד דרך זוג הורים אחד, וחלק נשמה יורד אצל זוג הורים אחר, וכדי לזוג את שניהם יחד, זה אורך זמן רב, וזה הקשי הגדול ביותר. אבל ברגע שמצאו זה את זה והתחתנו, עליהם להיות מאשרים ביותר, ולכבד וליקר זה את זה, כי הם נשמה אחת, וכמו שבשמים היו אחד, כך בארץ עליהם להיות באחדות. ולכן צריכים להזהר לא לריב, אף שזה כל-כך קשה, כי הסמ"ך-מ"ם אינו יכול לסבל בית שיש שם שלום. כי כבר אמרו חכמינו הקדושים (שבת י.) שמו של הקדוש-ברוך-הוא נקרא שלום; ולכן מהו שלום-בית? כשמכניסים את הקדוש-ברוך-הוא ששמו שלום, בתוך הבית, אז נעשה שלום אמתי ומתיחדים האיש והאשה עם הקדוש-ברוך-הוא, זו שלמות "איש וביתו". ולכן אומרים חכמינו הקדושים (ירושלמי ברכות ט'): אי אפשר לאיש בלא אשה, ואי אפשר לאשה בלא איש, ואי אפשר לשניהם בלא שכניה; ולכן צריכים לעשות כל מיני פעולות

שְׁבַע עוֹלָם לְמַסֵּר נַפְשׁוֹ שֶׁיְהִי שְׁלוֹם בְּתוֹךְ הַבַּיִת,
וְאִין זֶה קָל כָּלָל וְעַקֵּר! כִּי סוּף כָּל סוּף הֵם שְׁנֵי
הַפְּכִים, הָאִישׁ חֶסֶד, וְהָאִשָּׁה גְבוּרָה, אוֹ לְהִפְּךָ —
הָאִשָּׁה חֶסֶד וְהַבַּעַל גְבוּרָה, וְכַדִּי לִיחַד בְּצוּתָא חֶסֶד
וְגְבוּרָה, עַל זֶה נִצְרָף שְׁלוֹם, כַּמּוּבָא בְּדַבְרֵי רַבֵּנוּ
ז"ל (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן פ'): מַה נִּקְרָא
שְׁלוֹם? כְּשֶׁשְׁנֵי הַפְּכִים מִתְאַחֲדִים בְּנוֹשָׂא אֶחָד. כִּי
אִם שְׁנֵיהֶם מִחֲזִיקִים אוֹתוֹ דָּבָר, אִין שִׁיף לַעֲשׂוֹת
שְׁלוֹם. שְׁלוֹם הוּא רַק כְּשֵׁישׁ שְׁנֵי הַפְּכִים, אֶחָד
מוֹשֵׁף לְכוּוֹן חֶסֶד וְהַאֲחֵר לְכוּוֹן גְבוּרָה, וְאִם יֵשׁ
לָהֶם דַּעַת, מִיִּחְדִּים יַחַד חֶסֶד וְגְבוּרָה, וְיוֹצֵא מִזֶּה
הַדַּעַת. וְלִכֵּן לֹא בְּחִנָּם שֶׁחֲכָמֵינוּ הִקְדוּשִׁים
הַזֵּהִירוּנוּ כָּל-כָּף עַל שְׁלוֹם. עַד שְׁאוּמְרִים (בַּמִּדְבָּר
רַבָּה, פָּרָשָׁה י"א, סִימָן י"ז): גָּדוֹל הוּא הַשְׁלוֹם, שֶׁלֹּא נִתֵּן
הִקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מִדָּה יָפָה הַיְמָנָה, וְנִתְּנָה
לְצַדִּיקִים וּמְנַעָה מִן הָרָשָׁעִים. הַצַּדִּיקִים הַמִּיִּחְדִּים
שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמְקִימֵים מְצוּוֹתָיו יִתְבָּרַךְ, לוֹמְדִים
תוֹרָה יוֹמָם וְלַיְלָה, עוֹסְקִים בְּשְׁלוֹם הַבְּרִיּוֹת,
הִקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עוֹזְרֵם שֵׁישׁ אֶצְלָם שְׁלוֹם-בַּבַּיִת
אַמְתִּי, דֶּרֶךְ אֶרֶץ, וְהִילָדִים רוֹאִים שֶׁהַהוֹרִים
מְשִׁתּוּיִם בֵּינֵיהֶם, וּבְצוּתָא מְגִדְלִים אוֹתָם, וְנַעֲשִׂים
בְּרִיאִים בְּנַפְשָׁם וּבְשִׁכְלָם. אֲשֶׁר זֶה הַמִּתְּנָה שֶׁנִּתֵּן

איש וביתו תיא

הקדוש-ברוך-הוא לצדיקים, ומסכנים אלו
הרחוקים מהתורה והמצוות, רחוקים מהקדוש-
ברוך-הוא, אינם זוכים לשלום, וביתם מהפך
לגמרי, וממילא כשאין שלום בין איש לאשתו, גם
הילדים מתמרדים, וכל הבית מתפרק ונחרב.

ולכן נחוץ מאד לדבר מענין שלום-בית, כי
לדאבונו הרב, היום יותר מתמיד רואים את מעשי
הגויים, ורוצים לחקותם, רחמנא לישזבן, ונתקיים
אצלנו (תהלים קו, לה): "ויתערבו בגוים וילמדו
מעשיהם". וכמו שגוי ארור טמא, בכל פעם מגרש
את אשתו ולוקח אחרת, אזי ישנם אנשים המחקים
מעשי הגויים. ומהיכן זה נובע? כי אין להם
השקפת התורה, וקבלו השקפותיהם מהרחוב,
מהלכלוך והזבל של התקשורת, שמראים שם כל
מיני תועבות רעות ולומדים מהם. ואם הקדוש-
ברוך-הוא אמר לנו: "ובחקותיהם לא תלכו", אז
מה יש לנו לחקותם?! מה יש לנו עמם?! איזה
חן ויפי כשרואים "איש וביתו" החיים בשלום
ובאהבה, איזו שמחה גורמים בכל העולמות,
כשיש צניעות בבית, וכל אחד ואחד גר "איש
וביתו" בקדשה ובטהרה, אז שום עין הרע אינו

יכול להכנס, ומבית כזה גדלים ילדים פקחים, מישבים בדעתם, ואיזה נחת לראות בית כזה. וחקמינו הקדושים אומרים (ילקוט בלק תשעא): בשעה שירדו למצרים היו צנועים, כל אחד ואחד בתוך אהלו, לא ראוּבן מביט באשתו של שמעון ולא שמעון באשתו של ראוּבן. ואף כשהיו ששים רבוא במדבר, כף היו צנועים, כל אחד ואחד "איש וביתו" היו גרים בצניעות, באהבה וברעות, ופתח בית של זה לא היה פתוח כנגד פתח בית זה, ולכן שום עין הרע לא היה יכול לשלט בהם. עד כדי כך, שבלעם הרשע, כשרצה לקללם, כתוב אצלו (במדבר כד, ב): "וישא בלעם את עיניו, וירא את ישראל שכן לשבטיו" וגו'. ראה שכל אחד ואחד גר "איש וביתו", התבונן שכל שבט ושבט שוכן לעצמו ואינם מערבים, שאין פתחי אהליהם מכונים זה לזה (בכא בתרא ס.), שלא יציצו לאהל חברו, כל-כף צנועים היו ישראל, ולא למדו ממעשיהם של הגויים, ולכן לא היה יכול לעשות להם שום דבר. ואמר: "הן עם לבדד ישכון ובגויים לא יתחשב". זהו עם כזה שאינם מתחשבים במעשי הגויים, אלא שוכנים יחד "איש וביתו", וכן היה משך כל הדורות. ולכן לא שמעו

אז גרושין, לא היו מריבות, ולא כפי שאלו הטפשים הקוראים עצמם 'נאורים', רוצים לבלבל את המח, שהיו גרושין, אך לא גלו את זאת, ואלו כיום מגלים. לא ולא! כי לא היה דבר כזה משך כל הדורות, עם ישראל היו עם התורה, התורה היא חיינו, התורה היא דרכנו ומלמדת אותנו איך להתנהג, כי (משלי ג, יז): "דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום", ולכן תמיד היה שלום בבית, כבוד הדדי בין ההורים, וכך נמשכו הדורות, ומסרו אבות לבנים מדור דור, עד שהגענו לדאבוננו, לדור האחרון הזה, והתערבו בין עם ישראל ערב-רב, ורוצים לבולל את נשמות ישראל בין הגויים, ולחקות מעשיהם, "נהיה ככל הגויים בית ישראל — היה לא תהיה", ומאז נעשתה מהפכה, רחמנא לישזבן, שישנן מריבות ואי הבנות בבית, אלימות ותקפנות, אשר את כל זה למדו מהאמות. כי איך יתכן, שיהודי יגביה יד על אשתו, אם לא למד זאת מהערב-רב! ואם עושה כן, הרי הוא רוצח! ומה רוצים אחר-כך, שהילדים יגדלו בריאים בנפשם ובשכלם! הלא הם בוכים ונבהלים כשרואים את ההורים רבים ביניהם, ומגביהים יד אחד על השני. ולכן לא בחנם שרבנו

ז"ל כל-כף הדגיש, שהסמ"ך-מ"ם רוצה כל-כף לשבור את בתי ישראל, כי הוא מאד מפחד שיהיה שלום בבית בין "איש וביתו", כי מבית כזה יצאו ילדים עם אמונה בהקדוש-ברוך-הוא, ילדים המקימים את המצוות, ולומדים תורה, צדיקים קדושים וטהורים. ואומרים חכמינו הקדושים (ברכות יז.): גדולה הבטחה שהבטיחן הקדוש-ברוך-הוא לנשים יותר מאנשים, נשים במאי זכין? באקרוי בנייהו לבי פנישתא; הגברים יושבים ולומדים תורה, קובעים עתים לתורה, אבל מה זוכות הנשים? בזה ששולחות את הילדים ללמד תורה, וממתינות לבעליהם בשובם מלמודם; איזה יפי לראות בית, שהבעל לומד בבית-הכנסת, או עובד וקובע עתים לתורה, האשה מסייעת לו, וכן מכינה את הילדים למקום למודם וכו', אשר מתחלקת היא עם בעלה שנה בשנה. והאשה נקראת 'עקרת הבית' כי היא עקר הבית, וכל הבית תלוי ועומד עליה. ודבר זה הסמ"ך-מ"ם אינו יכול לסבל. לכן צריכים להזהר מאד על שלום-בית, ולא לשבור את הבית במו ידיו. ואומרים חכמינו הקדושים (סנהדרין קי.) על הפסוק (משלי יד): "חכמות נשים בנתה ביתה, ואולת בידיה

תְּהַרְסֵנוּ". "חכמות נָשִׁים בְּנִתָּה בֵּיתָה" — אֲשֶׁתוֹ
 שֶׁל אֹן בֶּן פֶּלֶת, הִכִּיצַד? בָּעֵת הַמַּחְלָקֶת שֶׁל קֶרַח
 וְעֵדְתוֹ עִם מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, אָמְרָה לְבַעֲלָהּ: לָמָּה לָךְ
 לְהִתְעַרֵּב בְּרִיב לֹא לָךְ, הֲלֹא לָךְ לֹא יֵצֵא מִזֶּה
 מְאוּמָּה. וּמִנְעָה אוֹתוֹ מִן הַמְרִיבָה, וּבָזָה הַצִּילָה
 אוֹתוֹ מֵעֲנֹשׁ קֶרַח וְעֵדְתוֹ. כִּי בְּאֵמֶת עַל הָאִשָּׁה
 לְהִיּוֹת פְּקֻחִית, לְחִזֵּק וּלְעוֹדֵד וּלְשַׁמֵּחַ אֶת בַּעֲלָהּ,
 וּבָזָה בּוֹנֶה אֶת הַבַּיִת, וּמְצַלֶּת אוֹתוֹ מִכָּל מִינֵי
 נִזְקִים, וְתָמִיד תִּיעֵץ לוֹ לְבַל יִתְעַרֵּב בְּמְרִיבוֹת
 וּבְמַחְלָקֶת שְׂאִינָם לוֹ. כִּי אִשָּׁה יֵשׁ לָהּ כַּחוֹת הַנֶּפֶשׁ
 בְּלִתֵּי מַגְבָּלִים, וַיְכוּלָה לְבַנוֹת אֶת בַּעֲלָהּ, לְחִזֵּקוֹ
 וּלְגַדְּלוֹ, אֶךְ עֲלוּלָה גַם לְהַפְּךָ — לְשָׁכְרוֹ וּלְהַרְסוֹ,
 חֵס וְשָׁלוֹם. וְאִם הִיא פְּקֻחִית, תָּמִיד תִּדְבֵּר עַל לְבוֹ
 דְּבוּרֵי נְחוּמִים: הֵן אֵמֶת שְׁעוֹבְרִים עָלֶיךָ מִשְׁבָּרִים
 וּגְלִים, בְּזִיוֹנוֹת וּשְׁפִיכוֹת דָּמִים בַּעֲבוּדָה וְכוּ', וְאִתָּה
 מִשְׁפָּל וּמְדַכְדָּךְ, אוֹ בְּכוּלָּל לֹא הִבְנִתְךָ אֶת הַלְמוּד
 כְּדָבְעֵי וְכוּ', אֶךְ רְאֵה לְהִתְחַזֵּק וּלְדַלֵּג עַל הַכָּל וְכוּ'.
 וְתִרְאֶה לוֹ פָּנִים שׁוֹחֲקוֹת, וְתִקְבְּלֶהוּ בְּשִׂמְחָה
 וּבְמְאוֹר פָּנִים, אֲזַי גַּם הוּא, עַל אֵף הֵיּוֹתוֹ עִיף וַיִּגַּע,
 יִתְגַּבֵּר וַיִּתְחַזֵּק וַיְהִי סֶבֶלָן וּמְאַרִיף אֵף, וַיִּתְעַנֵּן
 בְּשָׁלוֹם אֲשֶׁתוֹ וַיִּלְדִּיו, וַיִּשְׁתַּחֲוֶה בְּחַוִּיּוֹתֵיהֶם אֲשֶׁר
 חָווּ כָּל הַיּוֹם. וְכִךְ נַעֲשֶׂה בְּאֵמֶת שָׁלוֹם בַּבַּיִת, שָׁלוֹם

גדול, והקדוש-ברוך-הוא משפיע שם שפע גדול. כי בהיות השלום שרוי — השפע מצוי. וכמאמר ו"ל (עקצין פרק ג'): לא מצא הקדוש-ברוך-הוא כלי מחזיק ברכה לישראל, אלא השלום; אבל אם האשה מתנפלת על בעלה בשובו ומשפילה אותו, ובפרט בנוכחות הילדים, אזי נשבר מאד, ומתערער בטחונו העצמי, ובאים לידי מריבות.

ולכן צריכים להיות פקחים, ולעשות כל מיני פעולות שבעולם למען השלום. ובזה מורידים את השכינה בתוך הבית. ואומרים חכמינו הקדושים (ראש השנה ו:): אשה — בעלה משמחה. על הבעל לחזק את אשתו ולעודדה ולשמחה, ולא למצא חסרונות בבית, לא למתח בקרת, אלא לדונה לכף זכות. ואם הבית מהפך — יטה שכם ויסייע לה בסדורו, שגלה היתה כל היום טרודה עם הילדים בבית וכו', והורידה מדעתה ממש וכו'. וכן הלאה והלאה תמיד ישתדל למצא רק את הטוב בה, וכן היא תעשה כן, וכך יזכו לבנות בית נאמן, אשר הוא משכן השכינה. כי אם תחזירו בעצמכם את הלמוד הזה, אינכם יכולים לתאר ולשער איזה בית נפלא יהיה לכם, ממש גן-עדן עלי אדמות. אך אם

לא תציתו לכל זה, יהיה לכם גיהנום בזה העולם. וכמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן כב), שהגיהנום והגן-עדן הם בזה העולם, והיכן זה? בתוך ביתו של אדם, אם אדם זוכה ומקבל את הדברים, אזי יש לו גן-עדן בתוך הבית, ואם הוא חכם בעיניו, יש לו גיהנום, ומרממות בתוך ביתו. ולכן עלינו רק להטות אזנינו אל דברי חכמינו הקדושים האומרים (סנהדרין עו:): האוהב את אשתו כגופו והמכבדה יותר מגופו, והמדרוך בנזו ובנוחיו בדרך ישרה, והמשיאן סמוך לפרקן, עליו הכתוב אומר (איוב ה, כד): "וידעת כי שלום אהלך". אם יש אהבה בבית, כבוד בבית, מוליכים את הילדים לתלמודי תורה ולבתי ספר שלומדים שם אמונה, קיום המצוות, מחתנים את הילדים בגיל צעיר, כדי שלא יכשלו בעוונות, על אדם כזה נאמר: "וידעת כי שלום אהלך", ישרה השלום בביתך, ויהיו "איש וביתו" מצלחים מאד. ולכן כל אחד צריך לעבד על עצמו בענין השלום, כי טבע של האדם להצדיק עצמו ולומר: אני נוהג כראוי ואשתי היא זו שאינה מתנהגת כראוי. וכן האשה צריכה להבין את בעלה. וכמאמר ז"ל (תמורה טז): אשה, כיון שאין לה תבואה בתוך ביתה, מיד

צוֹנַחַת; וּבַמְקוֹם לְחִזְקוֹ וּלְשִׁבְחוֹ כְּשֶׁלֹּא הֵבִיא
פְּרִנְסָה וְכוּ', עוֹד שׁוֹבֵרֶת אוֹתוֹ. וְהַתּוֹצְאוֹת הַרוֹת
אָסוּן: מְרִיבוֹת וְקִטְטוֹת, וּמִזֶּה נַעֲשׂוֹת צְלָקוֹת בְּלֵב
הַיְלָדִים, וּגְדֻלִים מְלֵאֵי חֲשָׁשׁוֹת וּפְחָדִים יְתָרִים.
וְלִכֵּן אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁהוּא בֶּר דַּעַת, וּמִבֵּין אֲשֶׁר בְּזֶה
הָעוֹלָם צְרִיכִים לְקִנּוֹת אֶת מִדַּת הַוַּתְרָנוּת, וּבַפְּרָט
בְּתוֹךְ הַבַּיִת, וּכְדֹאֵי לְשִׁמְעַ מַה יֵּשׁ לְאִשָּׁה לֹאמֹר, כִּי
אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (נִדָּה מֵה:): בִּינָה יִתְרָה
נִתְּנָה בְּאִשָּׁה יוֹתֵר מִבְּאִישׁ; פְּעָמִים רַבּוֹת הָאִשָּׁה
מְבִינָה יוֹתֵר מִבְּעָלָהּ. וְכֵן אוֹמְרִים (יְבָמוֹת סג.):
אֵיתָתָא גּוֹצָא גָּחִין וְלַחִישׁ לָהּ. אִם אֲשֶׁתְךָ נִמּוֹכָה,
הִתְכּוֹפֶף וּשְׁמַע בְּעֵצָתָהּ. כִּי הַרְבֵּה פְּעָמִים הָאִשָּׁה
מְבִינָה דְבָרִים בְּגִשְׁמִיּוֹת יוֹתֵר מִהַבַּעַל, וְלִכֵּן צְרִיכִים
אֶת שְׁנֵיהֶם, וּכְמֵאמָרם ז"ל (עֵין קִהְלֵת רַבָּה, פְּרָשָׁה ד',
סִימָן יד) עַל הַפְּסוּק (קִהְלֵת ד, ט): "טוֹבִים הַשְּׁנַיִם מִן
הָאֶחָד", טוֹבִים הַשְּׁנַיִם — אִישׁ וְאִשְׁתּוֹ, מִן הָאֶחָד
— זֶה לְעֵצְמוֹ וְזֶה לְעֵצְמוֹ; לִכֵּן צְרִיכִים "אִישׁ
וּבֵיתוֹ" לְהַשְׁתַּדֵּל לְעֵזֵר זֶה לְזֶה, וּלְהַרְבּוֹת בְּכָבוֹד
הַזּוֹלָת. וְאוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (רוֹת רַבָּה, פְּרָשָׁה
ב', סִימָן טז): מִכָּאֵן, שְׂאִין קוֹרֵת רוּחַ לְאִשָּׁה, אֶלֶּא
בְּבֵית בַּעְלָהּ. הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עֵזֵר לָכֶם, וַיֵּשׁ לָכֶם
בֵּית — תְּכַבְּדוּ וּתְיַקְרוּ זֶה אֶת זֶה, תִּהְיוּ שְׂמֵחִים

וְעֲלִיזִים מְאֹד. וְאִם הָאִשָּׁה מִתְנַגֶּדֶת עֲלֶיךָ, סִימָן שֶׁהָאִשָּׁמָה תְּלוּיָה בְךָ, תִּחְזֹר בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה, תִּקְבַּע עֲתִים לַתּוֹרָה, תִּלְךְ לְהִתְפַּלֵּל בְּמִנְיַן הַשָּׁלֹשׁ תְּפִלוֹת הַקְּבוּעוֹת. וְזֶהוּ מֵה שְׂאוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (יִלְקוּט מִשְׁלֵי תַתְקַנּוּ): "וּבְרָצוֹת ה' דְּרָכֵי אִישׁ גַּם אוֹיְבָיו יִשְׁלִים עִמּוֹ", אוֹיְבָיו — זֶה אִשְׁתּוֹ. אִם יֵשׁ לְאָדָם אִשָּׁה קָשָׁה, וְסוּבַל מִמֶּנָּה עֲגָמַת נֶפֶשׁ, עֲקָר הָעֵצָה — לְתַקֵּן אֶת מַעֲשָׂיו, וְאִז אִם עוֹשֶׂה רְצוֹן הַבּוֹרָא יִתְבָּרֵךְ, הוּא מְהֵפֵךְ דַּעַת אִשְׁתּוֹ אֵלָיו. וְלִכֵּן הַכֹּל תְּלוּי כָפִי שֶׁמִּתְנַהֲגִים זֶה עִם זֶה, וְשָׂבִים יַחַד בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה, אִזִּי מִמְּשִׁיכִים אֶת הַשְּׂכִינָה בְּתוֹךְ הַבַּיִת, וּבְמָקוֹם שֶׁנִּמְצְאָת הַשְּׂכִינָה, שָׁם מְצוּיָה הַבְּרָכָה. וְלִכֵּן הָעֲקָר לַעֲשׂוֹת כָּל מִינֵי פְעֻלוֹת שֶׁבְּעוֹלָם בְּעֵבוֹר הַשָּׁלוֹם בְּתוֹךְ הַבַּיִת, אֶף שֶׁזֶה קָשָׁה, הָיָו פְּקָחִים, לָמָּה לָכֶם לָרִיב בֵּינֵיכֶם, וְאַחֲרֵי כֵן הִיא בּוֹרַחַת אוֹ הוּא נִמְלָט, וְהֵהֱכִיחַ לָבוֹא לָרֵב, לְיוֹעֵץ, שֶׁיַּעֲשֶׂה שְׁלוֹם-בַּיִת, טוֹב יוֹתֵר לְכַתְּחִלָּה לְדַבֵּר בֵּינֵיכֶם בְּנִחַת, תִּגְיַעוּ לְעִמְקַת הַשְּׂוֶה, תִּלְבְּנוּ אִי הַבָּנוֹת וְכוּ', וְכַמוֹכֵן לֹא בְּנוֹכְחוֹת הַיְלָדִים, וְאִז תִּנְוָחוּ שְׂאֵתֶם אַח"ד, כְּמֵאֲמָרֶם ז"ל (בְּרָכוֹת כד.): אִשְׁתּוֹ כְּגוֹפּוֹ דְּמִיָּא; וְכֵן אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (ירוּשְׁלָמִי סְנֵהֲדִין ג, ו): אִשָּׁה כְּבַעֲלָהּ וּבַעַל כְּאִשְׁתּוֹ.

אֲשֶׁרֵי מִי שְׁזוּכָה לְהַחֲדִיר דְּבוּרִים אֵלָיו בְּתוֹךְ לְבוֹ,
וְאִזּוּ בֵּיתוֹ נִהְפֶּךָ כְּדַגְמַת גֶּן-עֵדֶן, וְכָבֵר אֵינּוּ רוּצָה
מְאוּמָּה, רַק לְהִיּוֹת בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ. וְכִמְאַמְרָם ז"ל
(ירושלמי מועד קטן ב, ד): שְׂמֵחָה לְאִישׁ בְּשָׁעָה שְׂדָר
בְּתוֹךְ שְׁלוֹ; אֵינּוּ צָרִיךְ לִילֵךְ לְהוֹרִיו, וְכֵן לְאִשָּׁה
טוֹב כְּשֵׁישׁ לָהּ בַּיִת מְשֻׁלָּה וְכוּ'. וְלָכֵן לֹא בְּחִנָּם
שְׂאוּמְרִים חֲכָמֵינוּ הִקְדוּשִׁים (יומא ב.): בֵּיתוֹ זֶה
אֲשֶׁתוֹ. וְאַף שְׂעוּבָר עֲלֵיכֶם עֲכָשׁוּ מֶה שְׂעוּבָר, עִם
כָּל זֹאת הֶהְכִּרַח לְהַשְׁלִים וְלְהִיּוֹת וְתַרְנִים, וְאָסוּר
לְבַזּוֹת זֶה אֶת זֶה, אָסוּר לְהַשְׁפִּיל אִישׁ אֶת זוּלָתוֹ,
אָסוּר שְׂתַהַיָּה אֲלֵימוֹת בַּבַּיִת, מִכָּל שֶׁכֵּן אֲלֵימוֹת
מְלוּלִית, שְׂלַעֲתִים הִיא קָשָׁה מְאֹלִימוֹת פִּיזִית, וְלֹא
בְּחִנָּם שְׂאוּמְרִים חֲכָמֵינוּ הִקְדוּשִׁים (גִּטִּין ו:): לְעוֹלָם
אֵל יִטִּיל אָדָם אֵימָה יִתְרָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ; אָסוּר
לְהַכְנִיס פֶּחַד וְיִרְאָה בַּבַּיִת, שְׂתַהַיָּה תַחֲשֵׁשׁ
מִבְּעָלָהּ, וְלִהְפֹךְ הָאִשָּׁה תַהַיָּה שְׂתַלְטֻנִּית, וְתַטִּיל
אֵימָתָה עַל כָּל בְּנֵי הַבַּיִת, אֲשֶׁר מִזֶּה בָּאִים לְיַדֵּי
כַּעַס וְרָגֶז. וּבֵית שֵׁישׁ בּוֹ מַחְלָקֶת — סוּפוֹ לְהַחֲרֹב.
לָכֵן אֲשֶׁרֵי "אִישׁ וּבֵיתוֹ" הַגָּרִים יַחַד בְּאַהֲבָה
וּבְהִבְנָה הַדָּדִית, שְׂעַל-יַדֵּי-זֶה זוֹכִים שְׂתַשְׁכִּינָה
תַהַיָּה שְׂרוּיָה בְּתוֹךְ הַבַּיִת.